

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעים סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון
זרע שמשון המבואר

פרישת לך לך

אות א

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל
האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים ב"ר**
נחמן מיכאל נחמני זלה"ה
מה"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'
שחי לפני ב-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בהידושיו וספריו יזכה לישועות בבני חיי ומזוני
גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות
יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון
שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'

נתרם
לזכות והצלחת

דניאל אורי
בן רג'נה מלכה

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול וכלי עדה בעסקיו
בכל העולם
ויתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדעה"
צפונה ונגבה"

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בגנזך מרובנטל (17) סניף 635
מספר השבוע 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב סלה
מחבטות
בהקדמת ספריו.

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק בדביו רבנו ולבארים כראוי עד הוכן שמשנת ידיו, אולם דביו רבנו עמוקים מני ים ואין כבודנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דביו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים ה"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דביו חז"ל ואו רבותנו הקדושים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דביו רבנו, אא מוטו שמיצאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהדות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו בזיכו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
ובן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

א

מְדַרְשׁ רַבָּה (כ"ר לט, ז) **עַל פֶּסוּק** **אִם לְעֵנָן הִחְשְׁבוֹן, וְעַד עֲכָשׁוּ מִתְּפַקֵּשׁ** (בראשית יב, א) **'לָךְ לָךְ, מָה** לוֹ עוֹד ס"ה **שָׁנִים. אֶלֶּא בְּתַחֲלָה בְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעֵנָן** (שם יא, לב) **אֶתָּה דוֹרֵשׁ, שְׁהִרְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם** (ברכות יח, ב), **לְפִי שְׁהִיָּה** **וְיָמַת תֵּרַח בְּחָרָן, אָמַר רַבִּי יִצְחָק,** קְרוּיִים מֵתִים (ברכות יח, ב), **לְפִי שְׁהִיָּה**

מֵאִמָּרם ז"ל
קְתִיב
לְמַעְלָה
'וְיָמַת תֵּרַח
בְּחָרָן וְכִי לָךְ
אֲנִי פוֹטֵר
מִכְּבוֹד אָב
וְאִם וְאִין אֲנִי
פוֹטֵר אַחֵר
וְכִי וְלֹא עוֹד
אֶלֶּא שְׁאֲנִי
מִקְדִּים
מִיִּתְנוּ
לְיִצְיָאֲתָךְ וְכִי

זֶרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבֹאָר

א

אברהם היה רשאי ללכת מאביו, מפני הבטחת הקב"ה שיחזור בתשובה

אדרבה, מיום יציאת אברהם מחרן, וְעַד עֲכָשׁוּ - ועד מיתת תרח, מִתְּפַקֵּשׁ - חסר לֹא לתרח עוד ס"ה שָׁנִים משנות חייו, שאברהם יצא מחרן ששים וחמש שנים לפני שמת תרח,² ולמה הזכירה מיתת תרח לפני שהוזכרה יציאת אברהם מחרן.

אֶלֶּא בעל כרחך צריך לומר טעם אחר, שְׁבִתְחַלְלָה **אֶתָּה דוֹרֵשׁ** הקדמת יציאתו, ללמד שְׁהִרְשָׁעִים אף בְּחַיֵּיהֶם הם קְרוּיִים מֵתִים¹ - ולכן נאמר שמת תרח בחרן לפני שיצא

דברי המדרש בטעם שהוקדמה מיתת תרח בסדר הפסוקים אמרו ב**מְדַרְשׁ רַבָּה** (כ"ר לט, ז), **עַל הַפֶּסוּק** (בראשית יב, א) **'לָךְ לָךְ' האמור בצווי הקב"ה** לאברהם לילך מחרן, **מָה בְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעֵנָן** - קודם לענין זה, **'וְיָמַת תֵּרַח בְּחָרָן'** (שם יא, לב)², והיינו שאביו של אברהם כבר מת. **אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם תִּרְצֶה לְבַאֵר, שְׁמָה** שהקדים הפסוק מיתת תרח ליציאת אברהם מחרן, הוא **לְעֵנָן הִחְשְׁבוֹן** - לומר שבחשבון השנים קדמה המיתה להיציאה, קשה, שהרי

ציונים ומקורות

לאברהם לצאת מחרן, היה בן שבעים שנה, ואז יצא משם, אלא שחזר לשם והיה שם עוד חמש שנים, ושוב יצא משם בפעם שניה, וביציאה זו נאמר שהיה בן שבעים וחמש שנים. ומה שכתוב במדרש שהיו לתרח ששים וחמש שנה, היינו מהיציאה הראשונה. ד. **כיפה תואר השלם** (על המדרש, ד"ה שהרשעים) ביאר, שכל העומד למות הרי הוא כאילו מת, ומאחר שהם עתידים למות מיתת עולם, הרי הם כאילו מתו. ועוד ביאר על דרך הדרוש, לפי שהאדם מת מצד הגוף, וחי מצד הנפש, והרשעים הנמשכים לגופניות, אפילו בחייהם קרויים מתים. בראשית חכמה (שער התשובה פ"ב) ביאר, שהוא מפני ששורה עליהם רוח הטומאה, וכל מי ששורה עליו רוח הטומאה נקרא מת.

א. לשון הפסוק, וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ מֵאִרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְצְךָ.
ב. לשון הפסוק, וַיִּהְיֶה יְמֵי תֵרַח חֲמֵשׁ שָׁנִים וּמֵאֵתִים שָׁנָה וְיָמַת תֵּרַח בְּחָרָן.
ג. המפרשים התקשו בדברי המדרש, שהרי כשיצא אברהם מחרן היה בן שבעים וחמש שנים (בראשית יב, ד), וכשנולד אברהם היה תרח בן שבעים שנה (שם יא, כו), נמצא שביציאת אברהם מחרן היה תרח בן קמ"ה שנה, ותרח חי מאתים וחמש שנים (שם יא, לב), נמצא שתרח חי אחרי יציאת אברהם ששים שנה בלבד, ולא ששים וחמש שנה. וביארו את המדרש, על פי מה שכתוב במדרשים (ראה פסיקתא זוטרתא פרשת לך לך פ"ב, ילקוט שמעוני רמז סו ד"ה וילך אברם, ו"ע סדר עולם רבה פ"א, חזקוני בראשית טו, ז), שכשאמר לו הקב"ה

והוא תמונה, דהלא תרח עובד עבודה זרה ה'יה (ב"ר לח, יג), ומחמת זה אברהם אינו חיב בכבודו, ולמה אמר לו, לך אני פוטרך, ואין אני פוטר אחר מפבור אב ואם, והלא בר מינך, פל בן שאביו עובד עבודה זרה, אינו חיב בכבודו. ועוד, מה בצע שהפתוב הקדים מיתתו, והוא דבר שהעין מכחיש, שהרי

אברהם אבינו מפחד ואומר, אצא ויהיו מחללים בי שם שמים, ויאמרו, הניח אביו לעת זקנתו והלך לו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, לך אני פוטרך מפבור אב ואם, ואין אני פוטר אחר מפבור אב ואם. ולא עוד, אלא שאני מקדים מיתתו ליציאתך, בתחלה וימת תרח בחרן, ואחר כך ויאמר ה' אל אברהם, עכ"ל.

זרע שמישון המבואר

אל אברהם לך לך מארצך, כאילו יצאת מחרן רק לאחר מיתת אביך, אף על פי שלפי האמת עדיין לא מת תרח אז, ונמצא שלא יתחלל שם שמים על ידך, עכ"ל.

דקדוקים בדברי המדרש

ומדרש זה הוא תמונה, שעל תחילת דברי המדרש יש להקשות, דהלא תרח עובד עבודה זרה ה'יה (ב"ר לח, יג), שהוא דבר שנאסר אף לבני נח, ומחמת זה, אברהם אינו חיב בכבודו, גם אם לא פטרו הקב"ה מכך בפירוש, ולמה אמר לו הקב"ה, לך אני פוטרך מכבוד אב ואם, ואין אני פוטר אחר מפבור אב ואם, והלא בר מינך, כלומר, חס ושלום, שלא יארע דבר כזה לנו, פל בן שאביו עובד עבודה זרה, אינו חיב בכבודו של אביו, ופטור הוא מלכבודו.

ועוד יש להקשות על המשך דברי המדרש, מה בצע - איזה ריוח יש במה שהפתוב הקדים מיתתו של תרח, ליציאת אברהם מחרן, והוא דבר שהעין מכחיש -

ציונים ומקורות

לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה, ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכווערין דרכיו, ע"כ. וכמו כן חשב אברהם שאם יעזוב את אביו לעת זקנתו, יתפרש זה על ידי הבריות כמעשה שאינו הגון, ויאמרו שאברהם הקורא לכולם לעבוד את הקב"ה, אינו מתנהג יפה עם הבריות. וראה ביפה תואר השלם (ב"ר שם ד"ה אלא) שכתב לדון מה היה החשש לחילול השם. ח. הגה הרמב"ם (הלכות ממרים פ"ו הי"א) כתב, שאפילו היה

אברהם משם, והיינו משום שהיה רשע הוא נקרא מת, אף על פי שעדיין היה חי בשעה זו".

וטעם נוסף להקדמת הזכרת מיתתו, לפי שכשציוה הקב"ה לאברהם לצאת מחרן, ה'יה אברהם אבינו מפחד ואומר, האם אצא מחרן שהוא מקום דירת תרח אבי, כפי ציוה לי הקב"ה, ויהיו הבריות מחללים בי [על ידי, כלומר, בשביל יציאתי משם], את שם שמים, ויאמרו שאברהם שקורא לכולם לעבוד את הקב"ה, מכל מקום הניח את אביו לבדו לעת זקנתו כשהוא נצרך שבנו יעזור לו, והלך לו מפניו אל ארץ אחרת. לכן אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם, לך אני פוטרך מפבור אב ואם, ועל כן אינך צריך לחשוש מלעזוב אותם ולהניחם לבדם, ואין אני פוטר אדם אחר מפבור אב ואם. ולא עוד, אלא שאני מקדים כתיבת מיתתו לכתיבת יציאתך, שבתחלה כתוב וימת תרח בחרן, ורק אחר כך כתוב ויאמר ה'

ה. וכל זמן שהיה אברהם עמו, 'חיה' בשביל אברהם. עץ יוסף. 1. על פי הרד"ל (על המדרש). ובעץ יוסף פירש שהוא טעם אחד, ובא לבאר מה שרמו הכתוב כאן ענין זה שהרשע נחשב כמת. וראה ביפה תואר השלם (ד"ה אלא) שביאר שהכל טעם אחד. 2. והיינו על דרך מה שאמרו ביומא (פו, א), אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי

וַיֵּשׁ לְזֶמֶר, דְּכֹנֶנֶת הַמְדַרְשׁ הִיא כְּךָ, שְׁלֹכְאוֹרָה לְפִי פֶשֶׁט הַפְּסוּקִים שֶׁכָּתַב 'וַיִּמַּת תְּרַח בְּחֶרֶן' הִרְבָּה שָׁנִים קִדְּם מִיתָתוֹ, וְעוֹד צִוָּה לְאַבְרָהָם בְּגוֹ לְעֹזֹב אֶת אָבִיו כִּי הָיָה כְּבָר מֵת, וַיֵּשׁ לְךָ לְזֶמֶר, שֶׁהַטַּעַם לְכֹל זֶה הוּא מִפְּנֵי שֶׁהֲרָשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים.

תְּרַח כְּשֶׁנּוֹלַד אֲבִרְהָם הָיָה בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה (בראשית י"א, כו), וְחָיָה מֵאֹתָיִם וְחֲמֵשׁ שָׁנִים (שם י"א, לב), וְאַבְרָהָם כְּשֶׁיֵּצֵא מִבֵּית אָבִיו הָיָה בֶּן חֲמֵשׁ וְשִׁבְעִים (שם י"ב, ד), נִמְצָא לְתְּרַח מֵאָה אַרְבָּעִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. וְעוֹד, מָהוּ 'בְּתַחֲלָה אֶתָּה דוֹרְשׁ' וְכו'.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְבֹאָר

אתה דורש' ולא אמר בפשיטות 'שהרשעים קרויים מתים' וכו'.²⁷

תרח התחיל לחזור בתשובה ואינו קרוי מת

וַיֵּשׁ לְזֶמֶר, דְּכֹנֶנֶת הַמְדַרְשׁ הִיא כְּךָ, מֵה שֶׁאֵמַר 'אֵלֵךְ בְּתַחֲלָה אֶתָּה דוֹרֵשׁ הַרְשָׁעִים קְרוּיִים מֵתִים בְּחַיֵּיהֶן', הוּא כְּמוֹ 'לְכָאוֹרָה'.²⁸ וְהֵינּוּ, שְׁלֹכְאוֹרָה לְפִי פֶשֶׁט הַפְּסוּקִים שֶׁכָּתַב 'וַיִּמַּת תְּרַח בְּחֶרֶן', הִרְבָּה שָׁנִים קִדְּם מִיתָתוֹ, וְעוֹד שֶׁהַקְּב"ה צִוָּה לְאַבְרָהָם בְּגוֹ לְעֹזֹב אֶת אָבִיו כִּי הָיָה כְּבָר מֵת, וַיֵּשׁ לְךָ לְזֶמֶר וּלְחֹשֶׁב שֶׁהַטַּעַם לְכֹל זֶה הוּא, שֶׁאֵף שֶׁעֲדִיין לֹא מֵת בְּמַצִּיאוֹת, מְכַל מְקוֹם הוּא נֶחֱשֵׁב מֵת, מִפְּנֵי שֶׁהֲרָשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, וּמִפְּנֵי שֶׁעֲבַד תְּרַח לְעַבְדוֹהָ זֶה, הוּא נֶחֱשֵׁב כְּמֵת.

אנו רואים בבירור שסדר הדברים אינו כך, שְׁהָיָה תְּרַח כְּשֶׁנּוֹלַד אֲבִרְהָם הָיָה בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה (בראשית י"א, כו), וְחָיָה - שְׁנֵי חַיֵּי תְּרַח הָיוּ מֵאֹתָיִם וְחֲמֵשׁ שָׁנִים (שם י"א, לב), וְאַבְרָהָם כְּשֶׁיֵּצֵא מִבֵּית אָבִיו הָיָה בֶּן חֲמֵשׁ וְשִׁבְעִים שָׁנָה (שם י"ב, ד), נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁיֵּצֵא אֲבִרְהָם מִחֶרֶן הָיוּ לְתְּרַח מֵאָה אַרְבָּעִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים, וְחַיָּה אַחֵר כֵּךְ עוֹד שְׁשִׁים שָׁנָה. וְמֵה רִיוּחַ וְתוֹעֵלַת יֵשׁ בְּמֵה שֶׁהִקְדִּימָה הַתּוֹרָה לְכַתּוּב אֶת מִיתָתוֹ, וְהָרִי כֹלֵם רָאוּ וַיִּדְעוּ שֶׁבַעַת יֵצִיאת אֲבִרְהָם עֲדִיין הָיָה תְּרַח אָבִיו חַי.

וְעוֹד קֶשֶׁה, מָהוּ פִירוּשׁ לְשׁוֹן הַמְדַרְשׁ, בְּתַחֲלָה אֶתָּה דוֹרְשׁ' וְכו' שֶׁהַרְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, שֶׁמְדוּעַ נִקְטַ לְשׁוֹן 'בְּתַחֲלָה

ציונים ומקורות

הוא רק משום חשש למראית העין, וע"י שהקדים הקב"ה מיתת תרח, נתבטל החשש. ²⁷ לשון הפסוק 'וַיְחַי תְּרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיִּוֹלַד אֶת אֲבִרְהָם אֶת נְחוֹר וְאֶת הָרְן'. ²⁸ לשון הפסוק, 'וַיְחַי יִצְחָק וַיִּמַּת תְּרַח חֲמֵשׁ וְשִׁבְעִים שָׁנָה וַיִּמַּת תְּרַח בְּחֶרֶן'. ²⁹ לשון הפסוק, 'וַיִּלְךְ אֲבִרְהָם כִּי אָלָיו ה' וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן'. ולפי פשוטו של מקרא, אברהם היה בן שבעים וחמש שנה כשיצא מחרן, וזה היה ששים שנה לפני מיתת תרח. וזהו שלא כמו שהתבאר לעיל בהערה, בדעת המדרש, שביציאתו השנייה מחרן היה בן חמש ושבעים. וצ"ע. ³⁰ בחידושי הרשב"ש ציין לדברי המתנות כהונה (ב"ר כו, ג) בשם רש"י, בכוננת הלשון 'בתחילה אני דורש'. וראה יפה תואר השלם (על המדרש, ד"ה אלא ודי"ה לא אני) ורע אברהם (על המדרש), שהקשו כעין קושיות רבינו. ³¹ וכלומר, לא כפי שנתפרש מקודם, שיש בדברי המדרש שני ביאורים על מה שנכתבה מיתת תרח

אביו רשע ובעל עבירות, מכבדו ומתיירא ממנו. אמנם הטור (יו"ד סימן רמ) חלק וכתב, שכיון שהוא רשע אינו חייב בכבודו, לפי שאינו עושה מעשה עמך' כמבואר בבא קמא (צד, ב). ולכאורה רבנו כתב דבריו לפי דעת הטור שאינו מחוייב בכבודו. וראה בב"ח (שם) שראיית הרמב"ם היא מהמדרש שהביא רבינו כאן, וכבר קדמו בשו"ת הסבא קדישא - אלפאנדרי (ח"ב יו"ד סימן י). [וראה בשו"ת יפה ללב (יו"ד סימן רמ אות ג) שהביא ראייה מהמדרש לשיטת הטור. ובקרבן אש"ה (להרב אליהו שמאע זצ"ל, דרוש למעלת אר"י, ד"ה ועוד ראה) כתב, שאברהם אבינו הסתפק בין שיטות הרמב"ם והטור]. אך עיין בראשון לציון (לבעל האור החיים הקדוש, יו"ד שם) שכתב שרק בסתם רשע סובר הרמב"ם שחייב הבן לכבדו, אבל במומר הוא מודה שאינו חייב. וכן כתב בערוך השולחן (שם ס"ט) לענין מומרים להכעיס. ולדבריהם דברי רבנו עולים יפה אף לשיטת הרמב"ם. וראה ביערות דבש (ח"ב דרוש יא), שגם להרמב"ם החיוב

אבל לפי האמת אינו בן, שאדרבא, התחיל תרח לעשות תשובה מעט מעט, בְּדִבְתֵיב (שם יא, לא) 'ויקח תרח את אברהם בנו ויצאו אתם מאור כשדים' וכו', ואברהם היה מפחד לעזוב אותו, פן יחזור לסורו. וזהו, לפי שהיה אברהם אבינו מתפחד ואומר,

זרע שמישון המבואר

אברהם חש שאביו יחזור לרשעותו ורצה לקחתו לארץ ישראל וזהו כוונת המדרש, שהטעם הנכון למה שהקדים הפסוק מיתת תרח ליציאת אברהם, הוא לפי שהיה אברהם אבינו מתפחד ואומר, אצא ויהיו מחללים בי שם שמים, כלומר, כך חשב אברהם לעצמו, וכי עכשו שהוא - תרח אבי מתחיל להיות מזמן להתחרט מעונותיו ולשוב בתשובה, אני אתרחק ממנו, ואגרום לו לחזור לרשעתו. ואדרבא, מן הדין היה להביאו עמי לארץ ישראל, ובכך אסייענו לחזור בתשובה שלימה, שפשם שזכות ארץ ישראל תועיל לי להוליד בנים (ראש השנה טו, ב),

אבל אברהם סבור היה שלפי האמת אינו בן - היינו שבענין עזיבתו את אביו אין לומר שמשום שרשעים קרויים מתים, לכך יפטר מכבוד אביו, שאדרבא, עתה התחיל תרח לעשות תשובה מעט מעט, בְּדִבְתֵיב (בראשית יא, לא) 'ויקח תרח את אברהם בנו ויצאו אתם מאור כשדים' וכו', שתרח יצא מאור כשדים והלך לחרן, לפי שאחר שראה הנס שנעשה לאברהם בנו שניצל מאור כשדים, שמע לדבריו והתחיל לעשות תשובה, ואברהם היה מפחד לעזוב אותו ולצאת מחרון כפי שציווהו ה', פן יחזור לסורו - לרשעתו.

ציונים ומקורות

היה צריך לומר ויצאו אתו - שאברהם ושרה ולוט, יצאו עם תרח, רק פירוש הפסוק הוא, שתרח ולוט יצאו עם אברהם ושרה, שהם היו רוצים לצאת מבין רשעים אלו, שכיון שראה תרח אין שאברהם בנו ניצל מתוך כבשן האש, חזר הוא לעשות את רצונו של אברהם, ומחמת כן ויצאו אתם תרח ולוט, ובשעה שיצאו מה כתיב 'ללכת ארצה כנען', אף שתרח לא הגיע לארץ כנען, לפי שמתחילה היה רצונם ללכת עד ארץ כנען. וכן כתב באבן עזרא (שיטה אחרת שם יב, א) וז"ל, שידע השם, שאחר שעשה תרח תשובה, שהיה עובד עבודה זרה, שמע לדברי השם לבנו אברהם, ויצא ללכת יחדיו אל ארץ כנען כאשר צוה השם. וראה גם בפנים יפות (שם יא, לא) שפירש, שכשניצל אברהם מאור כשדים חזר תרח בתשובה גמורה, אך לאחר כך שוב נתקלקל בחרן. וזהו שלא כדעת הרמב"ן (שם יא, לב) שתרח עשה תשובה רק בשעת מיתתו, אבל כל ימיו היה רשע והיה קרוי מת. טו. ראה בשבת (קנו, א)

קודם יציאת אברהם, 'בתחילה אתה דורש' וכו' הוא פירוש אחד, והמשך דברי המדרש לפי שהיה אברהם מתפחד וכו', הוא פירוש שני, ושני הפירושים קיימים. אלא פירוש 'בתחילה' הוא כמו 'לכאורה', שבסברא ראשונה נראה לומר טעם זה, אולם אברהם לא הסכים לכך, ועל זה השיבו הקב"ה את הטעם השני, וכהמשך דברי המדרש לפי שהיה אברהם מתפחד וכו', וכפי שממשיך רבנו לבאר. יד. כך מבואר בזוהר (פרשת לך לך עז, ב) וז"ל, תא חזי, מה כתיב 'ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור כשדים, ויצאו אתם, אתו, מבעי ליה, דהא כתיב 'ויקח תרח' וגו', מאי ויצאו אתם, אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו, דאינון הוו עקרא למיפק מגו אינון חייביא, דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט, ובשעתא דנפקו מה כתיב 'ללכת ארצה כנען', רעותא דלהון הוה למיהך תמן נבא וראה, הפסוק

תרח תשובה, ואין צורך להוליכו עמוך לארץ ישראל, ולא להתעכב אצלו עד שיתחרט לגמרו, שגודאי יתחרט מעצמו. אבל בן אחר, שאביו עובד עבודה זרה ומתחיל להתחרט, אין לו רשות להתרחק ממנו, לפי שאין לו הבטחה זו.

כך תועיל לו להתחרט לגמרי ולשוב בתשובה שלמה.

ואמר לו הקדוש ברוך הוא, לך אני פוטרך מכבוד אב ואם, לפי שכבר הבטחתי לך במראה בין הבתרים (שם טו, טז) 'ואתה תבוא אל אבתיך בשלום', ופרש רש"י, בשרו שיעשה

זרע שמינון המבאר

לאברהם, שיעשה תרח תשובה, וממילא אין לך צורך להוליכו עמוך לארץ ישראל בשביל שזכות ארץ ישראל תסייע בידו לחזור בתשובה, וגם לא להתעכב אתה אצלו בחנוך עד שיתחרט לגמרי על עונותיו, שגודאי יתחרט לגמרי מעצמו.

אבל בן אחר, כשאביו היה עובד עבודה זרה, ופתחיל להתחרט על כך, אין לו רשות להתרחק ממנו, וצריך לחשוש שאם יעזובנו יחזור לרשעו, לפי שאין לו הבטחה זו. וזהו דווקא במי שאביו מתחיל להתחרט, אבל מי שאביו עדיין עומד ברשעו, אין הבן

(ב) טו, כך תועיל לו זכות ארץ ישראל, להתחרט לגמרי על עונותיו ולשוב בתשובה שלמה.

הבטחה שתרח יחזור בתשובה אף אם אברהם יעזובנו

ואמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם, לך אני פוטרך מכבוד אב ואם, ואין הכוונה שפטרנו מעיקר כיבודם, אלא כך אמר לו, אין לך לחשוש שמא כשתעזובנו יחזור לרשעו, לפי שכבר הבטחתי לך במראה הנבואה של ברית בין הבתרים" (בראשית טו, טז) 'ואתה תבוא אל אבתיך בשלום', ופרש רש"י, בשרו הקב"ה

ציונים ומקורות

מסייעת לכפר עון. לפי דברי רבינו, שאברהם היה מיוחד שמא מתוך שיעזוב את אביו יחזור לרשעו, צריך לומר, שמה שחשש אברהם שמא יתחלל על ידו שם שמים, היינו שאם יחזור תרח לרשעו, יתמהו הבריות, כיון שאברהם מבקש להחזיר את כולם בתשובה, אם כן, היאך עזב הוא עצמו את אביו וגרם לו לחזור לרעתו, ומתוך כך יתחלל שם שמים. יח. ברית בן הבתרים, כתוב בתורה בהמשך פרשתנו (טו, ז-כא). והוא נקרא ברית בין הבתרים, לפי שהקב"ה ציוה לאברהם לקחת כמה בהמות ול'בתר' [לחתוך] אותם באמצע, ואז עברה השכינה בין הבתרים, וכרת הקב"ה עם אברהם ברית על יציאת מצרים וירושת הארץ. כמו כן בישר הקב"ה בברית זו לאברהם אבינו, שאביו תרח יחזור בתשובה. להלן בדברי רבינו מתבאר, שברית זו היתה כשהיה אברהם בן שבעים שנה, והיינו בשנה שיצא בפעם הראשונה מחרן, כפי שהתבאר לעיל בהערה. יט. לשון הפסוק, 'ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה'. ג. לשון רש"י אל אבותיך, אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבא אליו, אלא למדך

שהולדת הבנים תלויה במזל. טז. לשון הגמרא, ואמר רבי יצחק, ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן, צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה. ויש אומרים, אף שינוי מקום, דכתיב (בראשית יב, א-ב) 'ויאמר ה' אל אברם לך מארצך, והדר יאעשך לגוי גדול'. ואידך, ההוא זכותא דארץ ישראל הוא דאהניא ליה. וכן אמרו (ראה רש"י בראשית יב, ב) שאמר לו הקב"ה, כאן אי אתה זוכה לבנים, ושם אתה זוכה לבנים. יז. ראה בכתובות (קיא, א), אמר רבי אלעזר, כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון, שנאמר (ישעיהו לג, כד) 'ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון'. וביאר הרמב"ם (הלכות מלכים פ"ה ה"א), דהיינו שעוונותיו מחולקין לו. וראה פני יהושע (כתובות שם) שכתב, 'דלאחר שחטא ומצא עצמו עומד במקום קדוש ודאי תוהה על הראשונות ושב ורפא לו'. וראה גם כמה שמבואר בערכין (לב, ב), שהזכות של ארץ ישראל מועילה לבטל היצר הרע של עבודה זרה. וראה עוד דברי רבנו בכמה מקומות (פרשת יתרו אות כג, שיר השירים אות ג) שמבאר בהרחבה שזכות ארץ ישראל

וְאִם תֹּאמְרוּ, עֲדִינוּ לֹא הִיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם הַבְּטָחָה זוֹ, שֶׁלֹּא נִאֱמָרָה לוֹ אֲלֵא בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. מִשּׁוֹם הֵכִי הוֹסִיף, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֵנִי מְקַדִּים מִיתָתוֹ לְיִצְיָאֲתָךְ, שֶׁלְּפִי מָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק קָמָא

זרע שמינון המבואר

מְקַדִּים מִיתָתוֹ שֶׁל תֵּרַח אֲבִיךָ לְיִצְיָאֲתָךְ. וְהַכוּוּנָה בִּזְוָה, שֶׁלְּפִי מָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק קָמָא דְּבְרִכּוֹת דָּף ז' (ע"ב ד"ה לא היה)²⁰, שֶׁאֲבָרָה אֲבִינוּ הִיָּה בֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים²¹, נִמְצָא שֶׁהַמַּעֲשֵׂה שֶׁל בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים הִיָּה חֲמִשׁ שָׁנִים קִדְּם פְּרָשָׁה זוֹ שֶׁל לָךְ לָךְ, שֶׁכָּאֵן הִיָּה אֲבָרָה בֵּן שִׁבְעִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה (רֵאָה בְּרֵאשִׁית יב, ד), וְכִדְּי שֶׁיִּדְעוּ הַכֹּל שְׂאֵן מְקַדִּים וּמֵאַחַר בְּתוּרָה (פסחים ו, ב), קִדְּמָה לְיִצְיָאֲתָת אֲבָרָה מִחֲרֵן.

וְכִדְּי שֶׁיִּדְעוּ הַכֹּל שְׂאֵן מְקַדִּים וּמֵאַחַר בְּתוּרָה - שֶׁלֹּא הַקְפִּידָה הַתּוּרָה עַל סֵדֶר קְדִימַת הַפְּרָשִׁיּוֹת, אֲלֵא פְעָמִים שֶׁנִּכְתְּבָה פְּרָשָׁה בְּתוּרָה רַק אַחֲרֵי פְּרָשִׁיּוֹת אַחֲרוֹת

ציונים ומקורות

יִצְחָק, צֵא מֵהֶם שֶׁשָׁה וְעֵשָׂרִים שָׁנָה לִמְפָרַע שֶׁל שְׁלוֹה, נִמְצָא שֶׁבֶן ע"ג שָׁנָה הִיָּה בְּמִלְחַמַת הַמְּלָכִים. אִם כֵּן הִיָּתָה פְּרִשְׁתָּ בֵּין הַבְּתָרִים קוֹדֵם לְפְרִשְׁתָּ אַחֲרֵי הַדְּבָרִים שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים וְכוּ, ע"כ. כ.ג. רֵאָה חוֹקֵנִי (שם טו, ז), שֶׁמְבָאֵר הַחֲשׁוֹבֵן שֶׁהִיָּה אִז אֲבָרָה אֲבִינוּ בֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה, וְז"ל, שֶׁהָרִי כְּתוּב כֹּאֵן (טו, יג) 'כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ וְגו', פְּרוּשׁ, מִן לִידַת] יִצְחָק וְאֵילֶךְ 'בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעֵנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, וְכֹתִיב (שְׁמוֹת יב, מא) 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה' לְזִמְנָ בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים 'צֵאֵוּ כָל צְבָאוֹת' וְגו' [וּפְסוּקֵי זֶה סוֹתֵר לְכַאוּרָה לְמָה שֶׁנֶּאֱמָר מְקוֹדֵם שִׁיְהִי רַק אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה בְּגִלוֹת], אִם כֵּן נִמְצָאֵת לְמֵד שֶׁפְּרִשְׁתָּ בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים קִדְּמָה לְלִידַתוֹ שֶׁל יִצְחָק שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְאַבְרָהָם בֵּן מֵאָה שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנוֹ' (בְּרֵאשִׁית כא, ה), נִמְצָא אֲבָרָה בֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה בְּזִמְנָ בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁהִיָּה כְּשִׁיֵּצֵא מִחֲרֵן פְּעַם רֵאשׁוֹנָה. כ.ד. לְשׁוֹן הַפְּסוּקֵי, וַיִּלְךְ אֲבָרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֵלָיו ה' וַיִּלְךְ אֵתוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֵּן חֲמִשׁ

חַיִּיב בְּכַוּוֹדוֹ, וְזוֹה אֲכַן יֵשׁ חִילוּק בֵּין אֲבָרָה לְשֵׁאֵר אַנְשִׁים²².

מִיתַת תֵּרַח נִכְתְּבָה קוֹדֵם, לְלַמֵּד שֶׁאֵין מוֹקֵדֵם וּמֵאוֹחֵר בְּתוּרָה

וְכַךְ הוּא הַבִּיאוֹר שֶׁל הַמִּשְׁךְ הַמְּדֻרָשׁ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁאֵנִי מְקַדִּים מִיתָתוֹ לְיִצְיָאֲתָךְ, וְאִם תֹּאמְרוּ - וְאִם תִּקְשָׁה, שֶׁבִשְׁעָה שְׁצִיּוּהַ הַקְּבִ"ה לְאַבְרָהָם לְלַכְתָּ מִחֲרֵן, עֲדִינוּ לֹא הִיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם הַבְּטָחָה זוֹ, שֶׁתֵּרַח יַחְזוֹר בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהָרִי לֹא נִאֱמָרָה לוֹ הַבְּטָחָה זוֹ אֲלֵא בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמָרָה בְּסוֹף פְּרָשָׁה זוֹ, וְעַל כֵּן עֵתָה רֵאוּי הִיָּה לְאַבְרָהָם לְהַתְּפַחֵד מִלְּעֻזּוֹב אֵת אֲבִיו, שֶׁמֵא יַחְזוֹר לְרִשְׁעוֹתָו.

מִשּׁוֹם הֵכִי, הוֹסִיף הַמְּדֻרָשׁ, שֶׁאֲמַר לוֹ הַקְּבִ"ה לְאַבְרָהָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֵנִי

שֶׁעָשָׂה תֵּרַח תִּשׁוּבָה. כ.א. וְכַכֵּן מִיּוֹשְׁבַת קוֹשִׁיַת רִבִּינוּ, לְמָה רַק אֲבָרָה הִיָּה פְטוֹר מְכִיבוֹד אֲב, הֵלֵא גַם אַחֲרִים פְּטוֹרִים מְכִיבוֹד אֲבִיהֶם כְּשֶׁעוֹבֵד ע"ז. שֶׁלֵּהַמְּבֹאֵר, פְּטוֹר מִיּוֹחַד זֶה הִיָּה נִצְרָךְ כֹּאֵן מְפָנִי שֶׁתֵּרַח הַתְּחִיל לְחַזוֹר בְּתִשׁוּבָה. כ.ב. לְשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת, שֶׁהַפְּרָשִׁיּוֹת לֹא נִאֱמָרוּ כְּסֵדֶר וְאֵין מוֹקֵדֵם וּמֵאוֹחֵר בְּתוּרָה, וְזוֹ הַפְּסוּקֵי דְּבִין הַבְּתָרִים הִיָּה קוֹדֵם לְכֵן [קוֹדֵם לְמָה שֶׁאֲמַר אֲבָרָה אֲבִינוּ (בְּרֵאשִׁית טו, ב) 'אֲדִנִּי אֵלִיקִים מָה תֵּתֵן לִי'. וְכֵן צִרִיךְ לֹמַר עַל כְּרַחֲךָ, שֶׁהָרִי אֲבָרָה הִיָּה בֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. וְאַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה] (שם טו, א), נֶאֱמָר אַחֲרֵי מִלְחַמַת הַמְּלָכִים, כְּדִפְרִשׁ רֵש"י בְּפִירוּשׁ חוּמֵשׁ, וְכַמִּלְחַמַת הַמְּלָכִים הִיָּה בֵּן ע"ג שָׁנִים, שֶׁהָרִי כָל הַיָּמִים שֶׁל סוֹדֵם נ"ב שָׁנִים כְּדִאֲמַרִּינֵן בְּפֶרֶק קָמָא דְּשַׁבַּת (יֵא, א), צֵא מֵהֶם י"ב שָׁנִים שֶׁעַבְדוּ אֵת כְּדִרְלַעוֹמֵר וּי"ג שָׁנִים שֶׁל מְרִידָה, וְנִשְׁאָר מִיּוֹשְׁבַת כ"ו שָׁנִים שֶׁהִיָּתָה בְּשְׁלוֹה, וְכַפִּיכְתָּה הִיָּה אֲבָרָה בֵּן צ"ט שָׁנָה, שֶׁהָרִי הִיָּתָה הַפִּיכָה שָׁנָה אַחַת קוֹדֵם שֶׁנּוֹלַד

וַיֹּאמִינוּ שְׁמַעְשָׂה שֶׁל בֵּין הַבְּתָרִים הָיָה קֹדֶם נְסִיעֵתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, מִשּׁוּם הַכִּי הַקְּדָיִם לֹאמַר 'וַיָּמָת תֵּרַח בְּחָרָן', שֶׁזֶהוּ מוֹפֵת חוֹתֵךְ שְׂאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בְּתוֹרָה. וְעוֹד יֵשׁ לֹאמַר, עַל הַהֵיא שְׂאִין מִקֶּדֶם מֵיְתָתוֹ לִיצִיאַתְךָ, שֶׁלְּפִי הָאֵמֶת הָיָה הַכְּחָשָׁה בְּמִצִּיאוֹת. אֲלֵא הוּאִיל

וַיֹּאמִינוּ שְׁמַעְשָׂה שֶׁל בֵּין הַבְּתָרִים הָיָה קֹדֶם נְסִיעֵתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, מִשּׁוּם הַכִּי הַקְּדָיִם לֹאמַר 'וַיָּמָת תֵּרַח בְּחָרָן', שֶׁזֶהוּ מוֹפֵת חוֹתֵךְ שְׂאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בְּתוֹרָה.

וְעוֹד יֵשׁ לֹאמַר, עַל הַהֵיא שְׂאִין מִקֶּדֶם מֵיְתָתוֹ לִיצִיאַתְךָ, שֶׁלְּפִי הָאֵמֶת הָיָה הַכְּחָשָׁה בְּמִצִּיאוֹת. אֲלֵא הוּאִיל

זרע שמישון המבואר

שֶׁלְּפִי הָאֵמֶת הָיָה הַכְּחָשָׁה בְּמִצִּיאוֹת, שֶׁהֵיא בּוֹדָאֵי מֵת תֵּרַח רַק אַחַר זִמְן רַב מִיצִיאַת אַבְרָהָם מִחָרָן.¹⁰

אֲלֵא הַתִּירוֹן הוּא, הוּאִיל דְּקִיּוּמָא קָן - קְבֵלָה בִּידֵינוּ, דְּכָל מֵאֵן דְּנַחֲתִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְּהוּהָ בֵּיהּ, מִקְרֵי מֵיְתָה - כֹּל מִי שִׁיּוּרָא מִדְּרַגְתוֹ הָרַאשׁוֹנָה וְהַטּוֹבָה שֶׁהֵיא שְׂרׁוּי בַּהּ, הָרִי זֶה נִקְרָא אֲצֵלוֹ כְּמֵיְתָה, כְּדָאִיתָא בְּזִהָר פְּרָשַׁת נִשְׂא דָף קָ"ה ע"ב בְּאַדְרָא¹¹, וְעִינֵין שָׁם. אַף כָּאן, מֵתַחֲלָה תֵּרַח הָיָה לוֹ נְאֻמָּנוֹת וְרוּחַ גְּדוּלָּה מֵאֲנִשֵׁי דוֹרוֹ, שֶׁהָאֵמִינוּ לְדַבְּרֵיוֹ שַׁחַס וְשִׁלוּם יֵשׁ כַּח לְהַאֲלִילִים לְסִיעֵעַ לְבֵנֵי הָאָדָם, וְהָיָה מוֹכֵר דְּהָם צְלָמִים (ב"ר לַח, יג), וְכַבְּדוּהוּ עַל כֵּךְ, וְהָרׁוּיַח מִכֵּךְ מִמּוֹן רַב.

אֲבָל דְּאַחַר שֶׁנִּצְוֶיל אַבְרָהָם בְּנֵס מֵאוּר כְּשֶׁבָרִים, שֶׁהַשְּׁלִיכוֹ אֲבִיו לְשָׁם לְאַחַר שֶׁשָּׁבַר אֶת צִלְמֵיו, וְעַל יְדֵי זֶה הִכִּירוּ הַכֹּל אֶת גּוֹדֵל כּוּחוֹ שֶׁל הַקְּב"ה, נְחִלְשׁ פָּחוֹ וְנִפְלֵ וְיָרַד מִגְּדָלְתוֹ וּמַעוֹשְׁרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁשָּׂא

שֶׁאִירְעוֹ לְאַחֲרֵיהּ (פסחים ו, ב), וַיֹּאמִינוּ שְׁמַעְשָׂה שֶׁל בֵּין הַבְּתָרִים, שָׁבוּ הַבְּטִיחַ הַקְּב"ה לְאַבְרָהָם שֶׁתֵּרַח יַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה, הָיָה קֹדֶם נְסִיעֵתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם מִחָרָן. מִשּׁוּם הַכִּי הַקְּדָיִם הַפְּסוּק לֹאמַר 'וַיָּמָת תֵּרַח בְּחָרָן', לְפָנֵי שֶׁכָּתַב אֶת הַצְּוִי לְאַבְרָהָם לְלַכַּת מִחָרָן, שֶׁזֶהוּ מוֹפֵת חוֹתֵךְ - רֵאִיָּה מוֹכְרַחַת, שְׂאִין מִקֶּדֶם וּמֵאַחֵר בְּתוֹרָה. וּמִכֵּךְ מוֹבֵן, שִׁיתְכֵן שִׁגְם הַהַבְּטַחָה שֶׁתֵּרַח יַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה, קִדְמָה לְנִסְיַעַת אַבְרָהָם מִחָרָן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְתְּבָה בְּתוֹרָה לְאַחַר מֵכֵן, לְפִי שְׂאִין מוֹקֶדֶם וּמֵאוּחֵר בְּתוֹרָה. וּמִמִּילָא אַחַר שֶׁהֵיא לּוֹ הַבְּטַחָה מֵאֵת הַשִּׁי"ת שִׁישׁוּב אֲבִיו בְּתַשׁוּבָה, יִכּוֹל הֵיא לְעִזּוּב אֶת אֲבִיו, וְלֹא הוֹצֵרְךְ לְהַשָּׂאֵר עִם אֲבִיו שְׂמָא יַחֲזוֹר לְרַשְׁעוֹתָו.¹²

'וימת תרח' - ירידה ממדרגתו ומעושרו הנחשבת כמיתה

וְעוֹד יֵשׁ לֹאמַר בִּיאוּר נּוֹסֶף, עַל הַהֵיא שְׂאֵמֶר הַקְּב"ה לְאַבְרָהָם, וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׂאֵמֶי מִקֶּדֶם לְכַתּוּב בְּתוֹרָה מֵיְתָתוֹ שֶׁל תֵּרַח לִיצִיאַתְךָ מִחָרָן, שֶׁלְּכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמוּהָ שֶׁהֵיא

ציונים ומקורות

הַבְּטַחָה זֶה לֹא הוֹצֵרְךְ לְחַשׁוֹשׁ שִׁיַּחֲזוֹר אֲבִיו לְסוּרוֹ, וְהֵיא יִכּוֹל לְצַאֵת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל. כו. רֵאִיָּה בּוּהָ בִּיפֵה תּוֹאֵר הַשִּׁלֵּם (ד"ה אלא), וּבִיאָר שֶׁאֲכֵן בְּמִצִּיאוֹת מֵת מִמֶּשׁ קוֹדֶם לִיצִיאַת אַבְרָהָם. כז. לְשׁוֹן הוֹזְהָר, וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב 'וימת, דַּאֲתַבְּטְלוּ לְגַמְרִי, לֹא הִכִּי, אֲלֵא כֹל מֵאֵן דְּנַחֲתִית מִדְּרָגָא קְדָמָא דְּהוּהָ בֵּיהּ, קָאֵרִי בֵּיהּ מֵיְתָה, כְּמָה דַּאֲתָא אִמְרָ (שְׁמוֹת ב, כג) 'וימת מלך מצרים' דַּנַּחַת מִדְּרָגָא קְדָמָא דְּהוּהָ

שָׁנִים וְשָׁבְעִים שָׁנָה בְּצִאתוֹ מִחָרָן. כה. נִמְצָא לְפִירוּשׁ זֶה, שְׂמָה שְׂאֵמֶר לּוֹ הַקְּב"ה 'ועוד שאני מקדים מיתתו ליציאתך', אִין הַכוּוֹנָה שֶׁהַקְּב"ה יַעֲשֶׂה כֵּן בְּכַדִּי לְהַטְעוֹת אֶת הָאֲנָשִׁים שִׁיַּחֲשָׁבוּ שֶׁכָּבַר מֵת תֵּרַח בְּעַת שִׁיעָא אַבְרָהָם מִחָרָן, אֲלֵא הַכוּוֹנָה שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֲקָדִים לְכַתּוּב זֹאת, יִכְיֵנוּ שְׂאִין מוֹקֶדֶם וּמֵאוּחֵר בְּתוֹרָה, וּמִמִּילָא יִכְיֵנוּ שִׁגְם הַהַבְּטַחָה שֶׁתֵּרַח יִשׁוּב בְּתַשׁוּבָה נִאֲמָרָה לּוֹ קוֹדֶם שִׁיעָא מִחָרָן, וּמַחַמַּת

שְׁלֹא הָיוּ עוֹד מְאֻמְנִים לוֹ וְלֹא לְצִלְמִיּוֹ, מְעַשֶּׂה שֶׁל אֹר פְּשָׁדִים נִקְרָא שְׁמֵת וּמְעַתָּה שְׁפִיר אָמַר קָרָא, שְׁמִיד אַחַר תִּרְחַח.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְבֻאָד

ולא היה מרויח כסף וירד מדרגתו. ומְעַתָּה, שְׁפִיר אָמַר קָרָא, שְׁמִיד אַחַר מְעַשֶּׂה שֶׁל אֹר פְּשָׁדִים, נִקְרָא שְׁמֵת תִּרְחַח^ט, ואין בכך הכחשה במציאות.

היו האנשים עוד מְאֻמְנִים יֵי - לא האמינו לדבריו שח"ו יש כח להאלילים לסייע לבני האדם, ופסקו מלכבדו על כך, וְלֹא צִצְקִיּוֹ - שוב לא קנו אצלו צלמים

ציונים ומקורות

תרח אז - מ"מ יבינו שלא היה ביציאתו זלזול בכבוד אב, לפי שעשה כן על פי הדיבור, ויבינו שפטרו הקב"ה לגמרי מכיבוד אב ואם, וגם יבינו שהתורה לא כתבה דבר המוכחש מהמציאות, לפי שפירוש 'וימת תרח' הוא שירד מדרגתו כנ"ל. נמצא לפי פירוש זה, ששני הטעמים שאמרו במדרש צריכים הם זה לזה, כי הטעם הנכון היינו מחמת שפטרו הקב"ה לאברהם מכיבוד אב, אולם עדיין היה אברהם חושש שיתחלל על ידו שם שמים שהניח את אביו וכו', ואף שעשה כן על פי הדיבור, יתכן שיטענו כנגדו על כך שלא לקח את אביו עמו וכדומה [שארין מפורש בפסוק שנצטוו שלא יקחנו עמו], משום כך הוסיף לומר, שיכתב מיתתו קודם, והיינו שבכך לא יאמרו עליו כן, כי יחשבו שכבר מת אביו, ולא היה זה דבר שקר ומוכחש מהמציאות, מחמת שירד מגדלותו ונקרא שאכן מת.

קם ביה. כח. היינו, שלכאורה עדיין קשה, שהרי אברהם אבינו חשש שהבריות ירננו עליו שלא קיים מצות כיבוד אב ואם, ומה יועיל בזה מה שנכתב שמת תרח - על שם שירד מדרגתו הראשונה - לפני יציאת אברהם, אם במציאות לא מת אז. אמנם עיקר חששו של אברהם היה מפני הדורות הבאים, שיקראו בתורה שעזב אברהם את אביו בחייו ועל ידי כן יתחלל ח"ו שם שמים. ועל כן אמר לו הקב"ה שיכתוב בתורה מיתת תרח לפני יציאתו, ולא ידעו המון העם של הדורות הבאים מכך שבאמת עזבו בחייו. ובשביל שלא יוקשה איך נכתב בתורה דבר שהוא שקר ומוכחש מהמציאות, על כן כתב רבינו שפירוש 'וימת תרח' היינו שירד מדרגתו שזה נקרא מיתה. ונמצא שאין לחשוש ללעז של ההמונים, כי הם יחשבו שמת תרח קודם, כפשוטו של מקרא. ואילו יודעי התורה - שידעו על פי החשבון שלא מת

ביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו

• סמכק יולכר בסעת הלימוד הקבוע ברביק לישועה ולהרכה! •

השתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים
את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכק סותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולק!

ארץ ישראל 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657

ספר 'זרע שמשון' בחמש כרכים

בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקב הלאחד הוא תענוז